

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 60.—, POLUGOD. K 30.—, ČETVRTGO
 K 15.— POJEDINI BR. 2 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Hanuka

U svakom pokoljenju, kolikogod je minulo stoljeća od historijskog događaja makabejskog ustanka, slavi se hanuka. A svako doba slavilo je hanuku na svoj način i dalo mu svoje tumačenje. Jednima bila je ta slava čisto vjerski obred, kojim se slavi Boga čudotvorca, koji je pomogao svome narodu i oslobodio ga od teškoga i nesnosnoga neprijateljskog jarma. Palili su svijeće i pričali o čudu u hramu, a potisnuli u pozadinu uspomenu na junake tih dana, koji su u krvavim i teškim bojama izvojsili narodu slobodu i potjerali neprijatelja preko državnih granica. Mladožidovski renesansni pokret i probudjeni njime narodni ponos stavlja opet Makabejce u središte hanuka slave, prikazujući ih kao narodne heroje i uzore otadžbeništva i požrtvornosti.

I kad mi danas opet slavimo hanuku, te po starom običaju palimo svijeće i pričamo o Makabejcima, uspoređujemo svoj današnji položaj s položajem židovskoga naroda u doba Makabejaca.

Židovski narod u galutu, razasut po cijelome svijetu, luta kao beskućnik. Vijekovi što prohujiše, donijeli su mu neprestanih zala, svaki vijek donosi sa sobom novih progona i novih muka. Kad listamo u krvavoj i martirijem punoj našoj povijesti, čini nam se, da nije bilo vijeka, koji bi tako strašnu nesreću survao na naš narod kao ovaj dvadeseti, taj vijek, koji sebi svojata geslo oslobođenja naroda i jednakopravnosti svih građana u jednoj državi. I kraj najljepših lozinka, svečanih pismenih obveza stižu nam dnevno hiobske vijesti iz istočne Evrope o klanjima, ubijanjima, grabežu i pljački. Stotine hiljada starih i mladih, puštiše svoje živote, no ne u obrani svoje časti ili vršenju dužnosti, već kao žrtve rasplamsalih strasti i bestijalnih pohota.

Makabejci, pripremajući ustanak protiv tlačitelja naroda i oskvrnitelja svetišta i narodne časti, nastojali su da ujedine sav narod. Maloj šaćici osviještenog židovstva bilo je jasno, da samo ujedinjeni narod može da postigne svoj cilj: oslobođenje od tudjinskoga ropstva i očuvanje narodne individualnosti. Tražili su u višem interesu naroda slogu,

ali ne slogu pod svaku cijenu. Znali su i prema vlastitoj braći, koja su u zaslijepljenosti svojoj služila drugima, ustati svom odlučnosti, jer je u njima živila duboka vjera u uspjeh, bezgranična nada i velika svijest odgovornosti za uspjeh ili neuspjeh djela, koje su pripravili ma i kao manjina.

Židovski se narod danas opet sprema u zdvojnjoj situaciji, u kojoj se nalazi, na novu hanuku, na novo obnovljenje i posvećenje svoje zemlje i samoga sebe. I do prije kratkog vremena možda brojem organizovanih pristaša manjina, spremila se cionistička organizacija na djelo preporoda. S dubokim i nepokolebivim uvjerenjem propovijedala je svoj cilj i pripravljala je teren za odsudni čas. Velika je bila, a danas još je veća, zadaća njezina, jer je valjalo u rastrkanom narodu, koji je stajao na rubu propasti i samo se nekim čudom održao, ušćuvati i jačati vjeru u bolju budućnost nadu u konačni spas, u ujedinjenje na grudi naših predja. Ismijehivani i ruglu izvrgnuti sa strane rođene braće nisu cioniste popustili, dok nisu postigli uspjeh: međunarodnu priznaju svoje narodne individualnosti i uspostavu židovske domaje u Palestini. S političkim uspjehom zbili su se redovi cionista, postali i za druge vidljiviji, a opreka između cionista i necionista jenjava, jer je velika židovska javnost spoznala, da je sad čas, kad moramo svi zajednički raditi, jer nosimo svi odgovornost za uspjeh.

I danas pozivljemo židovski narod na ujedinjenje, jer znamo, da ostvarenje velikih mogućnosti, koje su nam dane sanremskim zaključcima, traži od nas složni rad i doprinosanje najvećih žrtava. Hoćemo li ove godine kod makabejske slave, kad se spominjemo historijskog događaja i pričamo o obnovi Erec Jisraela nasmoći toliko snage, da iz toga povučemo za sebe sve konzekvence: da budemo pioniri i suradnici u izvršenju narodnog našeg ideala? Oduševljenje u času, kad se židovski narod sprema da opet nastava zemlju otaca, da opustošenu domaju privede visokoj kulturi, dostojnoj potomaka Makabejaca, mora da nas ispunja u tolikoj mjeri, da ćemo i druge povući sa sobom.

Redovi Makabejaca treba da se zbliža i proširuju. Pobjede jačaju otpornu snagu bojovnika, bodre i ispunjaju odvažnošću i strašivije.

Naše su pobjede tu: vidne i velike. One su prije svega, kao i u božjih bojovnika makabejskih, moralne. Zato one znače čišćenje srdaca u narodu.

Kad se sva srca pročiste, ona će postati slobodna za kucaj velikoga doba, za osvajanje zemlje radom i pravdom.

I za palenje svijetla menore u narodu svetištu.

Nakon Saveznog Vijeća

Netom minulo Savezno Vijeće razlikuje se od prvoga, koji je održano iza rata, i po spoljašnosti i po unutrašnjosti. Ono prvo sazvano je, tako reći spontano. Ono je i po velikome broju gostiju nosilo obilježje spontanoga osjećaja potrebe, da se židovstvo okuplja i daje sebi oduška nakon pet godina, u kojima su se raskinule veze između dijelova naroda, čiji je udes bio za nas, koji smo bili daleko od centra historijskog stvaranja i bivanja, od Londona, rastavljeni od njega bodljikavim žicama, potpuno neizvjestan. Htjelo se dakle, prije svega, nešto saznati; zatim okupljati se i manifestirati svoje želje prema nežidovskom svijetu i u pogledu Palestine i u pogledu galuta, tražeći najprije za njih formulu. Htjelo se napokon, da se stekne unutarnja orijentacija nakon labilnosti ratnoga doba, koje je stavilo u pitanje životne mogućnosti židovske zajednice kao cjeline.

Od tada su minule mal ne dvije godine. Historijski one su golemo zamašne za sudbinu židovstva. One su nam dale mogućnosti, koje garantuju opstanak našega naroda, u koliko on bude htio, da ih ostvaruje. Ideološki-agitatorna zadaća cionizma, i ako još nije izvršena, stupa u pozadinu prema realnim zadacima, koji treba da okupe svu energiju cijeloga naroda. I to odmah, bez oklijevanja, bez tjesnogradnosti. Problemi realnoga rada gomilaju se velikom brzinom, tako da dojakošnji aparat organizacije, udešen više za pripremu za rad nego li za rad sam, jedva stiže, da im zadovolji.

Minulo Savezno Vijeće po tome je imalo da vrši više realno-radne nego li ideološki-orientacijone zadatke. To je imalo da bude njegovo obilježje, i bilo je to u glavnome. Centralna pitanja bila su ona za Narodni Fond i za palestinski rad. A prije svega akcija za »Keren Hajesod«. Istina, o potonjem nije se do pred završetak konferencije govorilo. Radni program za nj još nije bio izrađen po Egzekutivi u Londonu, a bio je najavljen dolazak sekretara »Keren Hajesoda«, g. Juliusa Bergera, koji je imao da daje potanke upute i putokaze za organizaciju rada. Tu je zadaću izvršio više u konferencijama s vodstvom našega Saveza nego li u savršenom referatu u Saveznom Vijeću. Akcija je, kao najbitniji dio rada za najmanje jednu godinu, započela s priličnim uspjehom.

Najviše je vremena trajala rasprava o palestinskom radu. Sam referat bio je veoma opsežan. Mišljenja su se razilazila o tome, da li se prema našim prilikama, a najpače prema općim prilikama židovstva, imaju i unutar našega Saveza u velikom stilu pokretati sve one akcije, koje spadaju u djelokrug palestinskih komisija. To su stvari, koje jedva da je u stanju riješiti jedna velika skupština. Ima tu pitanja, kod čijeg rješavanja treba osjećaj najveće moralne odgovornosti i najskrupuloznija savjestnost prema pojedincima, o čijoj se budućoj sudbini u Palestini radi, kao i prema organizaciji, koju tereti najveća financijska odgovornost, a uz to moralna prema mandatarnoj vlasti. Kod pitanja emigracije na pr. valja neprestano udešavati rad prema direktivama Egzekutive u Londonu, koja za sad — valjda za velik dio naredne godine, samo vrlo malenom broju neimućnih daje dozvolu useljivanja u Palestinu. Radi se dakle o tome, da se ne hazardira ni sa egzistencijom pojedinaca ni sa mogućnostima radnih prilika u Palestini. Praktično dolazi naša država u prvome redu u obzir kao eksportna zemlja za gradjevni materijal. Halucski pokret prije svega je, za sad i za našu državu, od ertske važnosti. No o tim, u prvom redu bitnim pitanjima, debata je bila kraća. Referat i raspoloženje, stvoreno na pretkonferenciji o palestinskom radu, dali su debati drugi pravac, pa je debata kadikad zamračila ono, o čemu se, stvarno, u istinu imalo da raspravlja. Tako je najviše prostora zapremalo pitanje, ima li palestinska komisija da bude posve autonomna ili podređena vodstvu Saveza, koje nosi svu odgovornost za sav cionistički rad u svome području. Tu su se bez potrebe, a na uštrb visine debate, uplitali i osobnosti i time se nužno proizveo dojam, da se za pitanjem autonomije kriju osobni motivi. Služi na čast Vijeću, da se nije dalo zavesti u tu krivu i štetnu kolotečinu i da je umjelo halucima odrediti ono odlično mjesto i one garancije, štono treba ju za održanje dobroga duha te čudoredne etike naše mladeži.

Vijeće je i pored spoznaje o tome, da se sad radi prije svega o realizovanju cionističkih planova, a po tome o realnoj požrtvornosti, imalo puno shvaćanja za omladinske zahtjeve. Njezini su

zahtjevi velikim dijelom ispunjeni prije no što ih je imala prilike iznijeti po svome govorniku. Spoznalo se, da omladini treba izvjesna sloboda gibanja i da bi bilo štetno, kad bi se svaki njezin korak stavio pod tutorstvo. Omladinski savez, koji je na početku svoga rada, jest sastavni dio Saveza i prema tome organizatorno podređen njegovu vodstvu. Ali ideologija omladine, dok je u skladu s osnovnim postulatima cionizma, ne može se sputati zahtjevima izvjesnog idejnog stajališta u jednom pokretu, koji okuplja ljude i struje različitih socijalnih, religijskih pa i političkih naziranja. U samo toj omladini diferenciraju se, ili će se diferencirati, ta naziranja.

Kulturnim pitanjima posvetilo se puno pažnje, i ako ne puno debate. Ona su se, u glavnom već iskristalizovala, pa se sad više radi o propagandi i akciji nego li o borbi problema. Za nas, koji smo u religijskom pogledu homogeniji (iako ne u dogmatsko-ortodoksnom pravcu), a medju kojima nema spora o pitanju hebraizma ili jidišizma (ili španškoga), pitanja su većinom jasno riješena. Djelotvorna agitacija hebraizovanja, koje je u drugim zemljama već znatno uznapredovalo, čini, te mi danas više ne treba da tumačimo potrebu i mogućnost, nego da tražimo organizatorne metode što bržega i uspješnijega hebraizovanja.

Vidni uspjeh minulog Saveznog Vijeća jest u tome, da su u njemu učestvovali delegati iz Srbije i Vojvodine. S cionistima iz Srbije postojale su od vajakada srdačne veze, no nijesu se dakako prije rata mogle organizatorno ostvariti. Sad je organizatorna veza cionista cijele kraljevine potpuna.

Dobre posljedice toga fakta već se opažaju i on će što dalje to više stvarati jednu jaku, valjano provedenu organizaciju, koja će biti tek kadra, da u punoj mjeri zadovolji dužnostima, koje moramo da ispunjamo danas više no ikad. Jevreji Srbije zastupani su u vodstvu Saveza, a Jevreji Vojvodine izabrat će svoje predstavnike u vodstvo valjda skoro.

Zadaci, koji nas čekaju, prevažni su. Organizatorno imat će se snaga organizacije očitovati u znatno višem broju šekela i to tim većma, što se po zaključku minule godišnje konferencije u Londonu svi organizatorni troškovi Egzekutive imaju namirivati samo šekelom, dakle samo po cionistima. Tu čeka mjesne organizacije prevažan zadatak. Financijski ogledat će se snaga Saveza u uspjehu akcije za Keren Hajesod i za Narodni Fond. Kulturni dokumenat svoje svijesti dat će naš Savez prije svega u provedbi hebraizacije. Praveci rada tačno su odredjeni. Niko ne smije da čeka na svedj nove direktive i poticaje.

Godina rada u koju ulazimo minulom konferencijom, bit će mjerilom naše aktivne svijesti. O njoj zavisi naš prestiž unutar svjetske cionističke organizacije jednako kao i prestiž potonje u očima svijeta.

Više no ikad to je preozbiljna, svojom odgovornosti sudbonosna činjenica.

Izbori za izraelit. bogoštovnu općinu u Zagrebu

Izraelitska bogoštovna općina kako ju je stvorio zakon o uredbi vjerozakonskih uređaja Izraelićana u Hrvatskoj od 6. veljače 1906., ne odgovara nipošto faktičnim potrebama židovstva.

Zakon traži, da svaki Izraelićanin, koji stanuje na području grada Zagreba, ili u kotaru zagrebačkom, velikogoričkom, svetiivanzelinskom, stubičkom, samoborskom i dugoselskom, pripada bogoštovnoj općini u Zagrebu, te da svaki Izraelićanin, koji na tom području imade dohodak, veći od običajne nadnice, mora plaćati neki porez.

Ovaj hrvatski zakon nasljedovao je u tom principu zakon nekadanje Austrije od 21. ožujka 1890., koji polazi sa stanovišta, da vjera sačinjava dio svrhe države, kojom se promiče opća dobrobit. U tu svoju svrhu treba bogoštovna općina za osiguranje svojih potreba i pogotovo za obezbijedjenje svojih funkcionara stalne dohotke i zato se raspisuje bogoštovni porez, koji utjeruje država u slučaju neplateža svojim ovršnim organima.

Ne treba citirati ni filozofe ni pisce, jer je sasvim jasno, da pripadnost bogoštovnoj općini, dakle eminentno vjerskoj ustanovi, ne može i ne smije biti stvar sile, već bi morala biti rezultat slobodne volje, plod samoodređenja, udruga ljudi, koji imaju isti cilj, iste težnje i ista nastojanja.

Vidimo, da u Americi, gdje vlada potpuna sloboda crkve u državi, židovstvo i njegove institucije sjajno uspijevaju. Ima tamo u svakom gradu, gdje imade Židova, dovoljno ljudi, koji radom i zborom, moralnim i materijalnim sudjelovanjem izgradjuju sve vjerske narodne, kulturne, socijalne, te javno-pravne ustanove židovstva.

Zagrebačka izraelitska bogoštovna općina prikuplja danas na temelju postojećeg zakona sve Židove i zato ona mora reprezentirati, jednako zastupati i sve Židove.

Na ovu se okolnost zaboravlja s jedne i druge strane, premda je jasno, da tako dugo, dok postoji prisilna pripadnost svakog Izraelićana njegovoj vjerskoj općini, moraju sve struje i stranke zastupane biti.

Predsjednik općine i njegovi zamjenici, općina kao takva mora biti izvan stranaka i svaki pojedini Židov mora svakom prilikom imati osjećaj da on svojim zahtjevom dolazi svojoj općini.

Općina kao takva nije i ne treba da bude ni cionistička ni anticionistička, ni napredna ni konzervativna, ali ona mora da bude židovska, ona mora da zastupa svakom zgodom interese cijelog židovstva i da brani prava svakog pojedinog Židova, kad ga kao takvog progone.

Mi imademo u Zagrebu toliko potreba kulturnih, vjerskih, socijalnih i humanitarnih, da moraju svi mnogo i mnogo doprinositi, da bude zbilja naša općina prva u Hrvatskoj, najvažnija u Jugoslaviji, ne s patrijotskim frazama, već realnim činima.

Naša je bogomolja nalik ruševini, mi nemamo još uvijek sirotišta, mi nemamo ni najčednije bolnice, nemamo mirovinske zaklade, niti se brinemo za odgoj budućih rabina i učitelja, nemamo čak ni knjižnice.

Jedino, što imade ta zagrebačka općina je neprocijenivi dar Lavoslava Schwarza, a i tu se neprestance iznašalo loše financijsko stanje njegovo.

Nastupio dapače čas, kad je općina samo za volju financijskog ravnotežja htjela napustiti ovu krasnu zgradu, plemeniti dar svog velikog sina, a nemoćne starce razbacati kojekuda.

I gle — trebalo je tek malo rada nekolicine zbilja Židova i sredstva za taj dom našla su se dobrovoljnim prinosima u izobilju.

Dosadanje predstojništvo općine baziralo je svoje djelovanje na porezu, pa smo doživjeli svaki puta početkom godine, upravo skandalozne prilike kod rasporezivanja. Ljudi naprosto ne će — i imaju sasvim pravo — da se posve samovoljno rasporezuje i neprestance povisuje taj porez.

Kao što oni, koji imaju razumijevanje i smisao za izgradnju nove domaće u Palestini, bili to cioniste ili ne, daju ne samo kod nas već po cijelom svijetu stotine i stotine hiljada kruna, kao što svaki starovjerac žrtvuje za svoj kult ogromne svote, gubi svetkovanjem subote velik dio svog prihoda, tako moraju i bogataši, koji stoje na čelu naše općine, koji — kako u svom proglasu kažu — goje veliku ljubav za našu vjeru — to svojim prinosima dokazati.

Tko pozna zagrebačke prilike, taj će me razumjeti. — Ne će uvijek tražiti od drugih žrtava povisivanjem poreza. Sami će doprinijeti žrtava, jer biti predsjednikom, potpredsjednikom, članom predsjedništva i općinskog vijeća ne može da bude samo koved već traži i dužnosti.

Dosadašnje predsjedništvo još uvijek stoji na stanovištu kurija i cenzusa premda već deset godina obećaje, da će u »zgodnom času« promijeniti izborni red.

Dok za izbor u konstituantu, za gradsko vijeće, svi imademo jednako pravo glasa — seljak i radnik, bogataš i siromah, djak i trgovac; u izraelskoj općini sve ovisi o tome, kolik je kome porez raspisan.

Dok opravdano tražimo i moramo tražiti ravnopravnost u državi, mi sami u svom kućanstvu sve uvjetujemo o platežu poreza?!

Da bude izborno pravo još više kršeno, traži se mnogogodišnji platež poreza i tako je oduzeto pravo glasa onima, koji su bili na ratištu ili u zarobljeništvu, pa bilo i kao jugoslavenski legionari. Ljudi, koji su u svojoj općini radili vanredno mnogo za židovstvo, čiji je dolazak u Zagreb upravo obogaćenje naših misli i ideja — ne mogu tri godine da sudjeluju u našem radu.

Tako su današnji predstavnici uspjeli, da preko hiljadu zagrebačkih Židova nema pravo glasa za svoju općinu.

Rezultat tog plutokratskog sistema?

Pogledajte prilike kod iznajmljenja mjesta u hramu, koje je sam propovjed-

nik na Jomkipur morao nazvati najgorom lihvom.

Ne ću da u novinama iznosim sve žalosne činjenice, jer ih se kao Židov odviše stidim, a da bi ih htio donijeti u široku javnost.

Godine i godine se borim sa svojim drugovima u općini — da se mora i svakog blagdana, svakom Židovu i Židovki dati prilike, da prisustvuje službi božjoj.

Ne priznajem pravo trgovanja mjestu u hramu, jer ne stoji, da zato, što je pobožni djed pridonio neku svotu gradnji hrama, već davno pokršteni unuk može uz silne svote iznajmiti to mjesto.

Plutokratski duh u našoj općini ne znači, da bi vladali zbilja clementi, koji su si stekli svojim marom i radom bogatstvo.

Naši bogataši daju rado, daju mnogo — samo im treba dati prilike, samo treba nešto zbilja za taj novac raditi.

Naše predstojništvo pak ukinulo je tako lijepi običaj — da se bogataš sjeti na blagdan kod tore siromaha i potrebnih. Na taj način gubile su te plemenite svrhe desetke hiljada kruna — a pojedini član predstojništva mogao je izvršiti »aliu«, a da ništa ne mora darovati.

Ne ću nastaviti — jer bi morao biti osoban.

Ja ne poričem nikomu pravo, da sudjeluje u našem općinskom životu. Nema nas mnogo — sa svih strana milom i silom, progonstvima i pogodicama na nas se navaljuje, da ostavimo vjeru otaca, da prekinemo tisućgodišnje tradicije.

Za svačiji rad imade mjesta u općini — i zato žalim, što nije moglo, ne ću ispitivati čijom krivnjom, doći do kompromisa.

Kad je već moralo doći do borbe, mora da je ovo posljednja borba.

Ne radi se, kako se sa izvjesne strane krivo tendencijozno čuje, o borbi cionista i necionista. Naša listina nije važna radi osoba — već kao nosilac ideja, i tko predaje našu glasovnicu, manifestira za ukinuće cenzusa i kurija, za podijeljenje općeg izbornog prava svakome, koji imade dužnosti prema toj općini.

Nakon ove izborne reforme — moraju doći opći izbori — i tu će izaći novo predstojništvo, koje će zbilja biti reprezentant cijelog zagrebačkog židovstva.

Izraelsku bogoštovnu općinu reprezentira cijelo židovstvo Zagreba — i ta općina mora ustati, kad se pod naslovom izгона stranaca, uređenja prava državljanstva i kako se već sve to naziva, Židovima uništavaju egzistencije, oduzimaju stanovi i dućani itd.

Zar ćemo se mi sami varati?

Zar nije javna tajna, da su Židovi morali platiti po trideset do pedeset hiljada kruna za ono, što im kao državljanima pripada?

Tu je trebalo — **pred banom** u Zagrebu — pred ministrom u Beogradu javno muževno i otvoreno ustati, tu je trebalo, da mi Židovi, svaki snagom svog položaja, svojih veza — nu svi kao cjelina radimo.

Tu nije smio biti izgovor, da predstojništvo naše bogoštovne općine pripada drugoj političkoj stranci, nego ban, jer onom, kojem zagrebački Židovi povjeravaju zastupanje svojih interesa, mora židovstvo biti najvažnije i najodlučnije i ne smije više uslijediti, da predstavnici beogradske općine moraju ishoditi obustavu istjeranja velikog dijela zagrebačkih Židova.

Mi ne idemo u borbu radi borbe — ni ne želimo osvojiti općinu za židovsku narodnu sekciju, već želimo, da nam bude općina jaka i ponosita, naša dika u Jugoslaviji i u židovstvu.

Mi želimo, da ponosito možemo cijelom židovstvu naglasiti, da smo članovi zagrebačke općine, a isto tako hoćemo ponosom našoj nežidovskoj braći moći pokazati sve ono, što smo u našoj židovskoj općini plemenita, dobra i valjana uradili.

Mi vjerujemo u naše židovstvo i u naše Židove i ne bojimo se neuspjeha.

Makar da je dosadanje predstojništvo pridržalo cenzus i oduzelo hiljadi od njih pravo glasa — i određiv izbor za bogataše I. kurije u nedelju kad imade najviše vremena — za siromaha III. kurije na djelatni dan, kad teško ostavlja trgovinu ili pisarnu, u kojoj je namješten — mi vjerujemo u pobjedu naše listine.

Naša pobjeda je sigurna jer naša je budućnost u židovstvu ravnopravnosti i jednakosti.

Dr. Lavoslav Šik.

Odgovor Sir Samuela na pozdrav S. C. J.

Na pozdravni brzojav što je u jevrejskom jeziku sa konferencije Saveznog Vijeća S. C. J. odaslan High Commissioneru Sir Herbertu Samuelu, primio je Savez cionista slijedeći odgovor :

Gouvernement of Palestine
Jerusalem.

22. nd. November 1920.

Gentlemen,

I am directed by His Excellency the High Commissioner to convey to you an expression of his thanks for the very kind telegram of greetings which was send to him by those who participated in the annual conference of the Yugoslavije Zionist Organisation.

His Excellency highly appreciates the terms of that telegram.

Yours faithfully

Max Nurock

private Sekretary.

Jugoslavija Zionist Organisation,
Zagreb.

Prijevod:

Uprava Palestine, Jerusalem
22. novembra 1920.

Gospodo! :?

Njegova ekscelencija High Commissioner naložila mi je, da Vam isporučim izraz njegove blagodarnosti za veoma prijazan brzojavni pozdrav, što su mu ga odaslali učesnici godišnje konferencije Saveza cionista Jugoslavije.

Njegova ekscelencija visoko cijeni sadržaj ovog brzojava.

Vaš odani

Max Nurock

privatni sekretar.

Savezu cionista Jugoslavije
Zagreb.

Iz židovskog svijeta

Židovski svjetski kongres. New-York 28. novembra. Komitej za židovski svjetski kongres pod predsjedanjem Mr. Abrahama Shomera, predsjednika egzekutive americko-židovskog kongresa, sazvaio je konferenciju ovdašnjih židovskih javnih radenika, da vijećaju o pitanju židovskog svjetskog kongresa. Zaključilo se, da se sazove židovski svjetski kongres za 31. maja 1921. u Haagu. Za pripravljanje ovog kongresa izabran bi posebni komitej.

Misao svesvjetskog židovskog vijećanja i stvaranja jedne svežidovske organizacije, koja treba da važi kao zastupnica židovskog naroda bez razlike stranaka, širi se sve većma. Na posljednoj cionističkoj godišnjoj konferenciji stvoren je sličan zaključak: da se poduzmu koraci, da se omogući jedan iz izbora proizašli svežidovski kongres. Čini se, da je sad u Americi, sudeći po gornjoj vijesti, svladan otpor prema jednom svežidovskom kongresu. Židovski svjetski položaj je takav, da moraju nestati svi prigovori. Ubijanje masa na evropskom istoku, hiljade u najvećoj bijedi, siročad, ili od paničkog straha u neizgledni bijeg natjerani. — Osjećaj, da se nešto mora uraditi, pomalo prevladava i najpravnodušnijeg.

Bila bi zadaća evropskog židovstva, da prihvati poticaj Židova Amerike, i da pristupi k predračunima. Previše je dragocjenog vremena već potrošeno. Židovski narod mora, da dobije svoje kod saveza naroda ovjerovljeno zastupstvo.

Konferencija Jointa u Beču. Na konferenciji Joint — upravitelja u Evropi, koja se je održala u Beču od 15. — 19. novembra uz isključenje javnosti, iznešene su u nizu referata vijesti o stanju Židova u pojedinim ugroženim predjelima. Na referate nadovezala se debata o sredstvima pomoći osobito glede iseljeničkog pitanja i izbjeglica, te o uvjetima gospodarstvene rekonstrukcije propalih egzistencija i napokon o njegi siročadi. — Izvještaj što ga donjela budžetna komisija, bit će njujorškoj centrali na potvrđenje podnešen. Njujorški stenografi pribivali su radi doslovnog donošanja izvještaja i govora. — Konferenciji su uz vodstvo zastupnika generalnog direktora Beckera, pribivali direktor dr. Bogen i Rabb. Koronlski, dr. Paiser i Schweizer iz Varšave, direktor Wechsler iz Beča, dr. Landesko (Bukarešt), Alsberger (Pariz), dr. De Sola Pool. (Jeruzalim), dr. Latwizki (Carigrad), nadknjigovodja Tropper (New-York), dr. Bernhard Kahn (Berlin), dr. Rubinstein (Litva).

U borbi protiv pogroma. Pariški dopisnik J. P. Z. javlja: 16. novembra održao se zbor istaknutijih i vodećih ličnosti rusko-židovskih političkih krugova, koji su u to vrijeme boravili u Parizu. Inicijativu za taj zbor dao je komitej židovskih delegacija, koji je uvjerenja, da u času kao što je današnji, gdje nesretno stanje židovskoga naroda istočne Evrope dobiva dimenzije

nevjerojatne tragične većine, treba komitej u svojoj borbi protiv pogroma i kao zaštita židovskog prava, da omogući zajednički rad onih krugova, koji rade na istom polju.

Sjednici pribivaše pod vodstvom predsjednika komiteja židovske delegacije Sokolova, preko 20 rusko-židovskih političara, medju njima generalni sekretar komiteja židovske delegacije Motzkin, odvjetnik M. Vinaver, vodja ruskih kadeta, dr. Pasmannik, urednik »Cause Communal«, J. Rubanović, vodje socijal-revolucionaraca, M. Goldstein, urednik »Posljednja Novosti«, odvjetnik H. Sliosberg, Starinsky, urednik »Pour la Russe« i drugi. Raspravljalo se o pitanju ostvarenja kontakta izmedju raznih grupa rusko-židovske javnosti u Parizu, u zajedničkoj borbi protiv pogroma. U diskusijama iznijeli su govornici pojedinih grupa svoje stajalište. Zastupnici kadetske stranke osobito g. Vinaver, Sliosberg i Pasmannik, vide glavni razlog antisemitske propagande u tome, što se Židove okrivljuje, da simpatiziraju s boljševizmom. Prema tome bile bi najglavnija borba protiv pogroma, borba protiv tog okrivljenja. Židovske bi organizacije morale kao ukupnost izdati javni proglas protiv boljševizma i time dokazati, da je ova objeda bez temelja. Nasuprot tome iznašaju Sokolov, Motzkin, i drugi mišljenje, da židovski narod u svom političkom nastupanju ne smije da prekorači granice borbe oduzimanja prava. Borba protiv pogroma je nacionalna zadaća, daleko od politike klasa i stranaka. Antisemitizam imade više uzroka i neopravdana okrivljenja su razne naravi. Za to ako bi htjeli obrazložiti samo jednu objedu moglo bi da dovede do raznih nesporazumaka — Komitej židovske delegacije daleko je u svojoj borbi protiv pogroma od politike i želi da se sve sile u toj borbi s njime slože. Na koncu sjednice primila se rezolucija, koja je bila po Motzkinu predložena, a u kojoj se naglašuje potreba kontakta svih židovskih sila u borbi protiv pogroma osim toga naglasila se važnost stvaranja židovskog društva za savez naroda.

Komitej židovske delegacije pripravlja sad osnutak toga društva. Izabrana je komisija, koja ima da pripravi materijal za raspravu slijedećih vijećanja.

Balachowicz i Sawinkow. Za boravka generala Balachowicza i Sawinkowa u Pinsku poslalo je tamošnje židovsko pučanstvo deputaciju sa rabinom na čelu, koja je imala da ishodi obustavu nasilja, učinjenih na židovskom pučanstvu. Balachowicz razložio je najprije deputaciji, kako je već poduzeo sve mjere za spriječavanje daljnjih ekscenza, ali je konačno onda sam počeo da napada na Židove. Deputacija, nezadovoljna ovim odgovorom, zaputila se Sawinkowu. Ovaj je prije svega upozorio, da je dužnost Židova, da podupiru njega i Balachowicza u borbi protiv boljševika. Iza toga izjavio je, da je već učinio potrebne korake u zajednici sa Balachowiczem, da stane na put daljnjim izgredi-

ma protiv Židova. Kada je deputacija upozorila, da se nigdje nije dosada moglo opaziti učinak ovih njegovih poduzetih mjera, počeo Sawinkow da razvija novu jednu teoriju ekscenza, dokažući, da su nasilja na Židovima učinjena od vojnih pripadnika, koji su kod mobilizacije bili prisiljeni u crvenu armiju i ondje od židovskih komunista morali trpjeti loš postupak. Ovi ljudi nijesu imali prije zgođe, da obračunaju sa Židovima, nego to čine sada. Nakon ovih upravo ciničkih izjava zahtjevao je Sawinkow, da bi Židovi odsele pokazali više simpatija prema njemu i njegovoj armiji, nego što su dosada pokazali.

Louis Marshall predsjednik americko-židovskog komiteja. Na godišnjoj konferenciji americko-židovskog komiteja izabran je Louis Marshall predsjednikom, a dr. Cyrus Adler i Julije Rosenblatt podpredsjednicima.

Sokolov i Motzkin u Ženevi. Pariz 28. XI. 1920. Slijedećih dana zaputit će se po nalogu komiteta židovskih delegacija Sokolov i generalni sekretar Motzkin u Ženevu, da ondje povodom zasjedanja konferencije Saveza naroda stupe u vezu sa ondašnjim vodećim političkim ličnostima. I Lucien Wolf zaputio se po nalogu engleskog Joint Foreign Committee u Ženevi.

Proglas Anitte Müller. »Sociale Hilfsgemeinschaft Anitta Müller« izdala je proglas, u kojem se bavi pitanjem smještenja zapuštene židovske djece. Ovo je pitanje problem za sebe i to osobito teški. Ta djeca se naime ne mogu smjestiti u dječjim domovima, jer bi tamo bila ili vrijedjana u svom židovstvu ili bi se odmetnuli od njega. Stoga ih treba smjestiti kod židovskih porodica. No kako ne stoje ta mjesta u nikakvom razmjeru sa brojem djece, obraća se na sve židovske porodice, da prime po koje dijete. Naći će se mnoge porodice, koje će se rado nešto stisnuti, da mogu izvršiti to djelo ljubavi. Dobiti će doduše neku novčanu otštetu, ali to ne smije biti poticaj. Apelira se na majke, koje mogu materinsku ljubav, koju goje prema vlastitoj djeci prenijeti i na tuđu, i na oceve, koji su si svjesni toga, kakovu odgovornost preuzimaju, kad upravljaju životom jednog djeteta.

Židovski nacionaliste u Čeho-slovačkoj. 2. decembra primio je predsjednik Masaryk predsjedništvo židovskog narodnog vijeća, gospodu dr. Ludviga Singera, Markusa Ungara i Artura Kaudersa u audijenciju. Oni su izvjestili o svojim dojmovima i iskustvima, koja su stekli prigodom svoga putovanja kroz Karpato-Rusiju, i upozorili na povoljan uspjeh, koji se očitovao u sjedinjenju tamošnjeg židovstva. Istodobno podnijeli su razne želje i govorili osobito o aktuelnim pitanjima, koja se tiču židovskih kulturnih institucija. Predsjednik Masaryk pokazao je prema svim pitanjima očiti interes, izjavio, da drži iznešene želje ispunljivima i obećao najizdašniju potporu.

Lord Robert Cecil k prijemu Židova u Savez naroda. Bivši državni sekretar u engleskom ministarstvu izvanjskih

dela, Lord Robert Cecil, kojega smatraju općenito u Engleskoj, da je muž budućnosti i koji je poznat po svom odanom zauzimanju za Savez naroda, sudjeluje sada u skupštini Saveza naroda kao izaslanik Južne Afrike. Cecil, čije je toplo zauzimanje za cionizam opće poznato, — on je predsjednik engleske parlamentarne komisije za podupiranje cionističkih tražbina — pokazuje i za sve ostale židovske tražbine najživiji interes. Dopisnica I. P. Z. obratila es na njega kao predsjedniku komisije za prijem daljnih naroda u Savez naroda, u kojem svojstvu, kako je poznato, pokazuje širokogrudno shvatanje, pa se stoga ograničila samo na pitanje eventualnog prijema Židova u Savez naroda. U svojim je izvodima između ostaloga istaknula, da bi sada židovstvo Palestine organizirano u narodnom komiteju, koji je njegovo zastupstvo naprama unutra i naprama vani — bilo vrijeme, da se razmišlja o prijemu Židova u Savez naroda.

Lord Cecil podijelio joj je na to kratki i značajni odgovor: »Ta Židovi u Palestini nijesu još ni tražili prijema u Savez naroda«. Na daljnje pitanje, di li bi iz prikazanog stanja stvari mogle nastati ikakve poteškoće za prijem Židova u Savez naroda, odgovorio je Cecil: »To se može samo od slučaja do slučaja prosudjivati. Mi možemo, da se bavimo samo onim molbama za prijem, koje već predleže«.

Za olakšanje židovskog iseljivanja u Ameriku. Kako »Jüdische Presscentrale« izvještuje, obratio se, na osnovu intervencije Hijasa (Židovsko-amerikansko emigraciono društvo) američki konzulat u Varšavi Washington, da uzmogne dozvoliti u izvjesnim slučajevima emigrantima iseljenje u Ameriku, bez dokumentarnog dokaza, da posjeduju u Americi dovoljnu mogućnost prehrane, koji se inače zahtijeva. Na taj način da bude pomoženo onim emigrantima iz Ukrajine i poljskih pograničnih krajeva, koji ne posjeduju dosta sredstava, da u Varšavi dugo čekaju na dolazak dokumentarnih dokaza svojih rodjaka u Americi.

Iz cionističkog svijeta i Palestine

Kongres američkih cionista. 25. je je novembra otvoren godišnji kongres američkih cionista u prisuću od 250 delegata iz svih dijelova Ujedinjenih Država. Mr. Josip Owen pozdravio je kongres u ime engleskih cionista. Nakon toga pročitao je kabelski brzojav direktorija Keren Hajesoda, u kome se izražava hvata američkim cionistima zbog odličan posla oko nastanjanja Palestine za vrijeme svjetskog rata kao i zbog mnogobrojnih darova i pošiljaka američkih cionista židovskoj legiji. Brzojav uvažuje potpunoma zahtjev američkih cionista, da se pristupi trgovačkim metodama velikome kolonizacijonome djelu, ali izražuje istodobno uvjerenje, da to može da uspije, a da se ne napušta pri tome ona duševna crta cionističkog ideala, koja je toliko preporodila novo židovsko društvo, niti

da se napušta pri tome supremacija svjetske cionističke organizacije. Američkom cionizmu dato je, da igra zamašnu ulogu pri izgradnji nacionalnog židovskog društva u Palestini, a za ovu je pratkička izvedba ustrojen i Keren Hajesod.

Sudac Julijan Mack dao je odulju izjavu kao predsjednik američke cionističke organizacije, u kojoj je osobito upozorio na potrebu zajedničkog i složenog rada i napora cjelokupnog židovskog naroda, te je ujedno istaknuo, da američki cioniste čine integralan dio svjetske cionističke organizacije. Američki će cionisti jednako kao i dosada podupirati organizaciju najlojalnije i najizdašnije.

Mi ne ćemo da znamo o kakovom separatizmu i želimo samo to, da bi se prepuštalo organizacijama pojedinih zemalja, da ispune svoje zadaće prema svojim vlastitim prilikama.

Mack završio je svoje razlaganje upozorivši na politički uspjeh, koji leži u imenovanju Herberta Samuela i u nadi, da će englesko-franceski pregovori o granicama Palestine donijeti jedino moguće rezultat, po kojim će se moći stvoriti od Palestine židovska domaja. To može da uspije jedino uz najveće žrtve cjelokupnog židovskog naroda.

Iz izvještaja sekretara de Haasa razabire se, da američki cionisti pokrivaju 75% troškova svjetske organizacije. Haas upozoruje na potrebu reorganizacije američke organizacije tako, da bi došla u priliku, da udovolji novim zahtjevima Palestine.

Mr. Louis Lipski podastro je plan reorganizacije i razložio program buduće djelatnosti, našto je prva sjednica zaključena.

Pitanje palestinskog mandata. Sir Philipp Magnus stavio je u sjednici donje kuće upit na ministra predsjednika, da li već može da izjavi, kad će biti objelodanjenje konačne odluke glede palestinskog mandata. Podsekretar Mr. Harmsworth odvratio je, da će po svoj prilici naert biti skoro dovršen i predložen vijeću saveza naroda. Ne može danas navesti rok, kad će to da uslijedi. Do tog vremena kakva publikacija ne dolazi u obzir. Na daljnji jedan upit Sir I. D. Rees-a, da li se mandat od britske vlade izradjuje, i da li savez naroda može staviti kakove prigovore protiv nekih odredjenja, odgovorio je dr. Mr. Harmsworth na prvi dio jesno, dok je drugi dio samo kao upit uzeo na znanje.

Usiškin o položaju u Palestini. U jednom interviewu sa jeruzalimskim dopisnikom »Hacefire« izjavio je Usiškin, da goji punu nadu, da će sadašnja kriza doskora proći u koliko se tamo ne ispolji duševna kriza u židovstvu. Genij je židovskog naroda još dovoljno snažan, da to spriječi. Imademo dovoljno imućnih Židova po cijelom svijetu i jaku cionističku organizaciju. Židovsko bogatstvo mora da se predobije za cionistički pokret i da posluži promicanju kolonizacijonog rada. I u Americi nailazimo na shvaćanje o odlučnosti sadašnjeg historijskog momenta. Već ove godine moglo bi se useliti 50.000 Židova. No u Palestini mogu se

useljenci samo organizirati, dok materijalna sredstva moraju se u diaspori nasmoci. Useljivanje ne može se ni na koji način ograničiti. Pored svih teških uvjeta uselilo se oko 8000 u 8 mjeseci u Palestinu. U zadnje doba pokazalo se dođu, da se zemlja ostavi i to osobito kod članova starog jisuba. Mora se imati na umu, da svi imadu nakanu, da se opet povrate. Među ovima nalaze se i takovi, koji žele radi dovršenja svojih studija i sličnoga da ostave zemlju. Svi židovski radnici u zemlji dali su se svom dušom na rad. Oni su fanatici hebrejskog jezika i pripravnici su na sve žrtve. Novi useljenci ni u kojem pogledu ne zaostaju za prvašnjim. Vlada izjavljuje da je s njima posve zadovoljna. Nedostaje još raznih uredba, kao bolnica, pučkih kuhinja i slično, za koje opet treba novca. Potrebno je dakle, da u zemlju dodju i mnogi kapitaliste, te da ulože svoj kapital u razna poduzeća. Hoćemo u najkraćem roku velike komplekse zemljišta nabaviti. Narodni fond je za tu svrhu 200.000 funti odredio, a to zemljište se nije moglo otkupiti, jer još nije bio uveden katastar zemljišta. Ovdje se radi o privatnom posjedu, jer su posjedi vlade nepovoljni i većim dijelom lošeg položaja. I ako se cijena zemljišta za vrijeme rata popeterostručila, moramo ipak to zemljište otkupiti. Vlada iskazuje osobitu simpatiju prema nama, te će nas po mogućnosti u tom pogledu podupirati. Ali mi moramo da skupimo potreban kapital za obnovu. U Londonu je već rekao Ahaad Haam jednom prilikom, da će svi narodi oprostiti Židovima njihove dojučakšnje pogreške, ali nikada ne ćemo riješiti Židove krivnje, da im u sadašnjem momentu nedostaje sredstva. Razumije se, da je položaj zemlje dosta težak. Budući, da je zemlja malena i upućena na import, a palestinska valuta, to jest egipatska funta, najviša u svijetu, to je naravno skupoća osobito velika. Potrebna roba dolazi takodjer samo u malenim količinama, jer je jako smanjen parobrodarski promet. Egipatska vlada takodjer ne dozvoljava uvoza u Palestinu. Sve to doprinaša poskupljivanju. S razvojem zemlje popraviti će se prilike. I vlada bori se po mogućnosti protiv skupoće. Čini se, da će se naskoro pitanje valute riješiti. Izdat će se palestinske banknote, providjene takodjer sa hebrejskim napisom. O valutnom sistemu da li će biti valutna jedinica franak ili koja druga jedinica nije još ništa odlučeno. Za sada je prva zadaća židovstva u galutu, da mobilizira svu privatnu inicijativu i inteligenciju za rad u Palestinu. Ovi elementi mogu već sada da dodju u zemlju. Naravno radi se o inteligenciji, koja se s pomoću svega zvanja može da uzdržaje.

Amerikanski mizrahiste i Palestina. Mizrahistička konferencija, koja se održala u Baltimore-u, bavila se pitanjem praktičnog rada u Erec-Israelu. Mr. Bublik, koji se upravo vratio iz Palestine, izvjestio je o sadanjem položaju kolonizacije i mnogo prigovarao metodama, kojima se sada služe. Upozorio je na to, da su sad samo tri postotka

palestinskog zemljišta u židovskim rukama. Konferencija je prihvatila rezoluciju, da se organiziraju u svim mizrahističkim centrima društva za kupnju zemljišta u Palestini, i da se privuče privatni kapital. Istodobno se zaključilo, da mizrahi-organizacija osnuje društvo sa kapitalom od 250.000 dolara za gradnju kuća u Palestini. Supskripcije za ove svrhe dosegle su već visinu od 1 i polmilijuna dolara.

Iz Jugoslavije

Dr. Hugo Spitzer član Vel. Akcijonog Komiteta. Dopisom od 22. novembra 1920. saopćuje nam Centralni ured Cijonističke organizacije u Londonu, da je Egzekutiva Cijon. organizacije uzela k znanju zaključak Saveznog Vijeća Saveza cijonista Jugoslavije, kojim se usvaja predlog g. dra. Aleksandra Lichta, da se on odriče mandata u Velikom Akcijonom Komitetu u korist predsjednika S. C. J. g. dra. Huga Spitzera.

Tajništvo S. C. J.

Zagreb. U nedjelju, dne 5. o. mj. držala se u »Union« Kinu skupština židovskih izbornika s dnevnim redom: izbori za bogoštovnu općinu. Brojno posjećenu skupštinu otvorio je u ime izbornog odbora g. dr. Lavoslav Šik, koji je oduljem pozdravnom govoru iznio razloge, koji ponukaše izborni odbor da istupa svojom listinom i predložio dra. Zwiebaka za predsjedatelja skupštine.

Dr. Z w i e b a k zahvaljuje na povjerenju, te ističe, da će nepristrano postupati i svakom zajamčiti slobodu govora. Premda nije uzuelno da predsjedatelj govori, ipak želi da u kratko iznese svoje stajalište u pitanju izbora. Naglašuje, da nisu partijski razlozi povod samostalnog istupanja, već neshvaćanje i tjesnogradnost jednog dijela naših židovskih sugradajna za razne prevažne i socijalne, kulturne i humanitarne naše institucije te kao primjer navadja sportsko i gombalačko društvo »Makabi«, koje je zvano da ispuni eminentnu odgojnu zadaću tjelesne regeneracije mladeži.

Lav Stern opširno prikazuje rad dosadašnjeg prestojništva, te podvrgava oštroj kritici nesavremeni sistem postojećeg izbornog reda i neshvaćanje dužnosti dosadašnjeg predstavništva.

Dr. Hugo K o n ističe, da zahtjev izborne reforme ne stavljamo danas, jer sav svijet traži opće izbornu pravo. Već više od deset godina iznašamo taj zahtjev, jer smo uvjereni, da je to sredstvo, koje će omogućiti uspješnu saradnju svih slojeva židovstva. Govoreći o opravdanosti jednakog udjela u općinskom životu iznosi primjera radi odnošaj i postupak s našim ortodoksima, koji doduše imaju sve dužnosti, no uslijed nedostatnog shvaćanja nijesu mogli naći susretljivost za svoje posebne vjerske potrebe, već su bili primorani da se zadovolje i milostinjom, koju im je blagohotno predstojništvo dodijelilo. Govornik zatim govori o velikim i važnim zadacima, koje čekaju riješenje, a moći će da ih oživotvori samo

ono predstavništvo, koje je zadojeno punim i dubokim shvatanjem za sve potrebe židovstva, a nošeno povjerenjem svih svojih općinara.

Josip Hofman u kratkom i jezgrovitom govoru iznosi propuste dosadašnjega predstojništva te ističe, da nas u kritici vode razlozi višega interesa naše općine i njezinih pripadnika. Općinsko predstojništvo mora poduzeti svaku akciju u korist židovstva, a ne smije da nešto propusti, jer predstojnik pripada drugoj političkoj partiji no vlada. Spominje za tim držanje prošlog predstojništva u pitanju priredbe žalobne službe božje za žrtve pogroma.

Konačno dr. Aleksander Licht u oduljem govoru razlaže zadaće predstojništva i rada u bogoštovnoj općini.

Nakon prihvata kandidacijone liste zaključuje predsjedatelj skupštinu.

Iz Žid. akad. podpornog društva u Zagrebu. Na posljednjoj glavnoj skupštini osnovan je kao društvena sekcija »Informijoni odsjek i ured za izbor zvanja«. Svrha je ovoj sekciji trojaka: 1. davati informacije abiturijentima i akademičarima (pa i srednjoškolicima) u svim pitanjima studija; 2. nastojati oko diferencijacije zvanja Jevreja u Jugoslaviji i 3. posredovati namještenja među interesentima, navlastito akademičarima.

1. Svi srednjoškolci, abiturijenti i akademičari (kako iz Jugoslavije tako i iz inozemstva) mogu se obratiti (pismeno ili usmeno) na spomenuti odsjek za informacije bilo koje vrsti, ukoliko se tiču samoga studija, dakle: žele li saznati uvjete upisa na pojedinim učilištima ovozemnim ili inozemnim životne prilike u pojedinim mjestima, gdje bi htjeli studirati, adrese učilišta stanovite struke i slično.

2. O ovoj zadaći ureda bit će još opširno govora na ovom mjestu, dok bude ured već mogao potpuno djelovati u tom smjeru. Za sada tek toliko spominjemo, da je naš odsjek zaposlen sastavljanjem tabele zvanja Jevreja u Jugoslaviji. Ova će nam tabela davati smjernice u našem radu za izbor zvanja, t. j. pridavanju savjeta omladincima, da odaberu ovo ili ono zvanje. Tek kad bude ova tabela gotova (što ćemo svojedobno saopćiti), moći ćemo da započnemo našim radom diferencijacija zvanja južnoslovenskih Jevreja.

3. Preuzimamo na se dužnost da posredujemo namještenja (vidi niže apel na poslodavce) među omladinom, naročito akademičarima. Ovi jednako kao i poslodavci mogu se u tom pogledu svagda obratiti na naš ured. Njegova je adresa: Žid. akad. potporno društvo, informacioni odsjek i ured za izbor zvanja, Zagreb, Palmotićeve ul. 16.

Svim jevrejskim poslo- i službodavcima. Informacioni odsjek i ured za izbor zvanja (u Žid. akad. potp. društvu u Zagrebu) preuzeo je na se dužnost, da posreduje namještenja među jevrejskom omladinom. Pozivamo s toga sve jevrejske poslodavce, da nam jave, kadgod ustrebaju koga za kakav rad, koji mogu obavljati omladinci. Broj potraživača i struku njihovu objelodanjivat ćemo od vremena do vremena u doma-

ćim jevr. glasilima, kao što i broj onih, koji će tražiti namještenje u bilo kojoj struci. Pisati valja na: Ž. A. P. D., inf. odsjek i ured za izbor zvanja Zagreb. (Točnu adresu vidi gore).

Za tiskovni fond darovaše: dr. Gyula Dohany, Karlovo selo 110.—, David Hochner, Beograd 100.—, dr. David Albala, Beograd 25.—, A. Borovic 10.—, Altaras i Perić, Sarajevo 48.—, L. H., Zagreb 20.—, Haim I. Ozmo, Sarajevo umjesto čestitke zarukama gg. Borovic i Kajon 100.—, M. Bauer. Nova Gradiška 30.—, dr. E. Fischer, Osijek 26.—, dr. Alfred Singer za prodane palestinske marke K 320.—.

Darovateljima najljepše zahvaljujemo!

Našim pretplatnicima!

Povišenjem cijene tiskare, te dnevnim poskupljivanjem papira i drugih izdataka, primorani smo, da povišimo danom 1. siječnja 1921. pretplatu na

K 120.—

godišnje. Uvjereni smo, da će naši poštovani pretplatnici uvidjeti opravdanost ove naše povišice, tim više, što su to osfali listovi već prije učinili.

S istog razloga moramo povišiti i cijene oglasa, te se od 1. siječnja 1921. plaća za

12 uvrštenja	$\frac{1}{1}$	stranice	K 15.000
12	"	$\frac{1}{2}$	" 7.600
12	"	$\frac{1}{4}$	" 4.000
12	"	$\frac{1}{8}$	" 2.200
12	"	$\frac{1}{16}$	" 1.250
Oglasi zaruka i vjenčanja			" 150
Kod 24 uvrštenja 10% popusta			
" 36	"	20%	"

Predstojništvo žid. bog. opć. u G. Osijeku.

Br. 404—1920.

Natječaj

Kod židovske bogoštovne općine u Osijeku gor. grad. imaju da se počamšiti od 1. januara 1921. popune službovna mjesta

drugoga tajnika i drugoga šamesa.

Sa prvoimenovanom službom skopčana su beriva, koja su za sada određena sa 20.600 kruna i stanarina sa 1200 K godišnjih.

Natjecatelj mora, da je pripadnik kraljevine SHS da je svršio pravničke ili filozofske nauke i da je tjelesno zdrav.

Sa službom drugoga šamesa, kojemu nadležni i ubiranje bogoštovnih prinosa te služba liberera, skopčana je godišnja plaća od 12.000 K i stanarina od 1200 K.

Oba su namještenja privremena na pet godina no mogu se po zaključku općinskoga odbora i prije pretvoriti u definitivna.

Traino namještenom pristoji pravo na mirovinu odnosno na opskrbinu za udovu i siročad po mjeri opć. statuta.

Ponude na ova službovna mjesta obložene sa prepisima svjedodžbi i sa opisom toka života, neka se najkašnje do 15. decembra 1920. pošlju ovom predsjedništvu.

G. Osijek, dne 14. novembra 1920.

Predstojništvo Žid. bog. općine.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda Keren kajemet leisrael) za Jugoslaviju.

Povjerenicima Ž. N. F.

Iskaz dječjih sabirnih araka izaći će nakon dovršene akcije t. j. u onom broju »Židova«, koji će izaći iza određenog roka za obračun.

Uprava Ž. N. F.

Opći darovi.

Čakovac: Prig. zar. Ilonke Deutsch—Š. Weillera daruju Sandor Weiller 100.—, Lina i Sandor Mevorach 80.— Ilonka Deutsch 60.— po 40.— Leop. Weiller, Ernest Hirschsohn, Tamosije Nekolić, po 20.— J. Hirschsohn, Rudolf Ebenspanger, Salamon Deutsch, Jakob Singer, po 10.— Mirko Erdoš, Kalman Keveši, N. Deutsch. 470.—

Mitrovica: Reza Rotmüller sak. prig. beritmila Skalicky 91.—

Dubrovnik: Albert Eškenazi 200.—, Viktor Finzi 200.—, David Tolentino 100.—, M. Ferera 50.—, Bernard Kajon 30.—, M. Pardo 600.—

Varaždin: Kod tore darovali: po 50.— Vago Jenő iz Budimpešte, Adolf Weiss, po 30.— Schönwald, po 40.— Geza Micki, Arnold Stern, po 20.— Viktor Dajić, Spitzer Milan, dr. Vilim Taussig, Teodor Berger po 10.— Vilim Straus, Alfred Stern, Vlado Blumschein, Natan Schwarz dr. Simon Görög, Stern Josip, po 5.— Feliks Eisenstädter, Sparing Koloman svega 410.— Herman Herzer umj. vjenca pok. bratiću Izidoru Herzeru 50.— 460.—

Zombor: Ludvig Breuer 150.—

Koprivnica: Lizika Kolman i Jakob Rosenberg sak. kod svatova Ružice Fuchs—Beck 300.—, dr. Otto Spiegler kod tore 250.—, po 100.—, Milan Scheyer, ing. Milan Kollmann, Leo Albahari, David Löwy, Jakob Majer, Drag. Hahn, po 50.— dr. Arpad Hirschberger, Šandor Weiss, po 10.— T. Weiss 1260.—

Tuzla: Domani 60.—, Bosković 30.— 90.—

Mitrovica: Albert Pollak umj. cvijeća pok. gdji Pessing 100.—, Siegfried Levi, primivši radosnu vijest 40.— 140.—

Beograd: Na svadbi Hirschl—Hara sakupljeno 400.—

Zenica: Josefina Schönwald 30.—

Zemun: Na svatovima Diko i Klara Levi sak. 400.— Robert Bondy 40.—, Prig. Simhat-Tore sabrano u sefard hramu: Elias Amoday 330.— Sabina, Jakov, Izidor i Natan Kazes 100.—, Lea, Olga i Moreno Anaf 60.—, Robert, Jehiel i Marjana Cević 90.—, po 50.— Jos., Elias, Jos. Herzl, Moric Sasson, Mirjam M. Sasson, Soka Farhy, Lela Farhi, Stela Farhi, Rika Cohen, Rebeka Levi, Žiga Szemnitz, po 40.— Jos. Darsa, Sultana Tajtacak, Vilma Cohen, Jos. M. Sasson, Marjana J. M. Sasson, Majir J. Sasson, Blanka Sasson, Judit Sasson, Alma Sasson, Matilda, Gabriela Sasson, po 30.— Maks Haim, Mici Sasson, Sara Rachel i Ester Čelibi, Sara i Avram Aron, Laura, Levi, Ruben Alfred, Salamon i Zimbul Levi, Izak Spindel, po 20.— Alfred i Šandor Scheu, Menahem Jakob, Bea Becherano, Kadmon Levi, Bukas Levi, Luču Haim, dr. H. Urbach, David Sasson, Vida Čelibi, Simha Čelibi, Rahel Zaharija, Djoja Levi Berta Demajo, Paula Kappon, Hana Darsa, Rena Adanja, Regina Demajo, Jakob Čelibi, Čelibi ben Jakov, Irma Wechsler, Benjamin Breherano jur., Malvina Bielitz u zdravlje haluce Simke Čelibi 40.— 2900.—

Zagreb: Dr. M. Pscherhof za Palest. marke 120.— Erna Fischer 10.—, prig. Beritmila u kući Nissim Mandića sabr. 2390.—, Dr. Edica Frank sa izg. okladu 400.— Na svadbi Reha Hessel—Sal. Gottesmann 320.— na brucškoj večeri 200.—, Srećko Hofman 20.— 3460.—

10051.—

Samoporezovanje.

Zagreb: »Judeja« za november 184.—, dr. P. Neuberger 120.— 304.—

Škrabice.

Zagreb Liter sast. 73.62, »Judeja« 40.— 113.62

Zemun: Benjamin Beherano 80.—, Ign. Szmennitz 60.— 140.—

Tuzla: Lujza Zaloscser 70.—

323.62

Zlatna kutija

Zemun: Cijonistička omladina na ime pok. Daniela Nachmiasa 1000.—, Prig. beritmila u kući Izidora Bihaly n. i novorodjenčeta Omri Bihaly 1000.— 2000.—

Gradačac: Prig. beritmila Izidora S. Altarca sak. u kući Sante Altarca u. i. novorodjenčeta 400.—

Bos. Šamac: Prig. sedamdesetgod. rodjendana Kalmana Hermana daruju u i. istog Žiga Hacker iz Zagreba 200.—, Moric Herman 200.—, Ana Finkler 100.—, Kalman Herman 100.—, Haim Salamon 50.—, Lajoš Herman 400.—, Fani M. Herman 40.— 1450.—

3850.—

Masline.

Karlovac: Elza Steiner iz Rečice u gaj Stefe 100.—

Prijedor: Gustav Seideman n. i. Moderheja Papić u vrt Gideona Seidemanna 25.—

Tuzla: Hulda Zaloscser u gaj Dr. H. Jacobi 50.—

Zagreb: U gaj Gjura Hermana: Jako i Olga Alkalay 90.— u gaj dra. A. Lichta; prig. rodjendana Julije Hofmanna daruju: Rupčić, Kohn, Julio i Robert Singer, Pavlović i Hirsch 1100.—, vrt Dr. O. Spiegler: Gizela Fischer 100.—, u gaj Slavka Aschnera: obitelj Lauš kod kartanja 100.—, u vrt Davida Anhalzera: Simon Kron prig. god. smrti majke Fanike 100.—, Matilda Stern n. i Benko Stern 10.— 1500.—

Derventa: Levi D. Pesach i Janko Bier sab. prig. sijela u gaj Jabotinsky 510.—

2185.—

Učinjene usluge.

Zagreb: Zora Heinrich za uč. usl. direktora Felda 50.—

Karlovac: Elza Steiner iz Rečice za uslugu dr. B. Steina 50.—

1000.—

Nordauov grad.

Zagreb: A. S. i H. S. 200.—

Beograd: Sakupila omladina prodajom brošure »Erec Izrael« od ing. Davida Asriela: Beogr. trg. štedionica 800.— po 200.—, Janka i Leon. D. Avram Farhi, Jovanka Farhi, dr. F. Pops, po 120.— Avram Koen, Alfred Hason, Ana Medina, po 80.— Karlo Šancer, I. Pesta, E. M. Rauman, Matilda Gabaj, Sam. Amar, Jak. Adanja, N. B. Aron, Efraim Demajo, Jos. Manojlović, Dr. Menahem, Ruso, Izak Medina, dr. Margulis, Bencijon Buli, dr. B. Alkaaly, jedan prijatelj, Maks Herzog, po 40.—, Morena Levi, Maks Alkalay, Jakov Pesta, dr. Emil Dente, dr. S. Adanja, M. Levi, S. Mošić, dr. Moric Buli, Jos. Wolf, Jak. Ruso, Hajim Alkalay, dr. H. Buli, David Hohner, Izak Aladjem, S. Beraha, Ašer Konfino, M. I. Rubinović, Moša Mevorah, Biti Albalas, Morena Koen, I. Ruso, B. Demajo, Klara Kadmon, Binja Nahum. A. Benarojo, Braća Rubinović, Danielo Asriel, Miša S. Alkalay, Jak. Konforti, Žak. Buli, M. Nahmias, Hajim Almuslino, S. Alfandari, Braća Fuchs i Ruben, Braća Gabaj, Frid, Hajim Elias, Mašijah i Nahmias, Demajorović, Hajim Bencijon, Izak Levi, R. Lebl, Beno Fišer, A. Levi, Lazar Alkalay, Aron Levy, Nikola Dinić, i drug. Bencijon Medina, Haham Mevorach, Nissim Anaf, Izak B. Hajim, I. D. Kalmić, S. Simonović, J. Eškenazi, Seša Karaglanović, Rebeka Maclijah, Izraelo Ješua, Mica Ješua, Sara Š. Koen, M. Ješua, Mika Adanja, Moša Alkalay, Avram Levi, I. Mašijak, Stela Mayer, Geza Kon, po 20.— Moša B. Josif, Avram Bencijon, J. Alkalay, Šemajo Arneti. 5960.—

Vukovar: Emerich Steiner 500.—, Sigm. Frank 400.—, po 200.—, Leop. Hirth, Izidor Pfeffermann, Hinko Steiner, po 150.— Lj. Pollak, po 100.—, Karl Bier, Vilim Engl, Herman Freudenfeld Leop. Freund, Adi Herzog, Sam. Obersohn Mavro Ofner, Jul. Rosenberg, Vilim Stein, Hinko Steiner, po 80.— Milan Stein, po 50.— Leop. Herzog, Lyon Herman, Emil Braun, Lazar Dežö, Bern. Tuschak, Mavro Winkler, dr. Al. Stangl, Izidor Hirth, po 40.— Izidor Goldarbeiter, dr. Žiga Goldschmidt, po 20.— Bert. Freund po 10.— Makso Frank, Oskar Winkler, Izak Novik 3255.—

Sanskimost: Prigodom Hanuka-dabajet u kući Davida Kabilje daruju obitelj Eliezer Z. Levi 100.—, David Kabiljo 100.—, Haim Hasson 60.— Blanka Hason 50.—, David Kabiljo 40.—, Izo Levi, 80.—, Benjamin Reich 20.—, Jakob Albahari 20.— po 10.— David Albahari, Leon Levi, Albert Albahari, Izak Papić, obitelj Izak Attijas 20.— Izo Levi kod tore 20.— za veselu vijest daruju David Kabiljo 100.—, po 20.— Jak. Albahari, Avram Atijas i Benjamin Reich 710.—

10125.—

Mirovni čekovi

Zagreb: Jos. Neuberger 50.—

Obnova Palestine.

Bos. Dubica: Julia Steinhauer 50.—

Šid: Emil Winterstein 100.—

Gradačac: Prig. Beretmila u kući S. Altarca sabrano 210.—

Tuzla: Čist prihod Simhat-Tora sijela 5092.—, Hinko Hermann 200.—, Karlo Zaloscser 70.— Irena Neufeld 10.— 5372.—

Virovitica: Ivan Vajda 80.—, Vilim Wollner 70.— Milan Schwarz 50.—, Josip Schwarz 60.—, dr. H. E. Kaufmann 50.— 310.—

Zagreb: U prefaranc partiji od Žige Feina dobivenih daruju partneri Artur Stejner i Julio Frank 374.—, Mavro Lövinger iz Kutine 100.—, Izidor Kern vještačku pristojbu 200.— 674.—

Bjelovar: Slavko Fürst poslao ostatak 400.— 7116.—

Pregled:

Unišlo je dakle iz Hrv. i Slav. i Dalm. K 18.777.62

Iz Bosne i Hercegovine K 8.967.—

Iz Srbije K 6.360.—

Ukupno K 34.104.62

Za vrijeme od 1. I. do 5. XII. 1920. unišlo je sveukupno K 758.181.63.

Za »Žid. djačku menzu« u Zagrebu darovali su:

u Vršcu: po K 200.— Hinko Rössler, Iso Pollak, Izidor Resnig; po 100.— Dr. Ed. Lederer, Josef Fleischmann, Izidor Weiss; po 50.— udova Krauss, Adolf Spira, Sigmund Gross; po 74.— Hermann Rothmüller i Weisberg; po 40.— Kades, S. M., Levi S., Vilim Weiss, Dr. Baum; po 30.— A. Sommer, po 20.— gdja Kraus.

u Mostaru: po K 120.— žid. oml. društvo »Kadimah«; po 100.— Danon Zadik, Max Koen, Rafael D. Hajon, David Frommer, N. N. (nečitljiv potpis), Robert Kohn, po K 60.— Papo Mandlon, Rosenfeld; po 50.— N. N., Ferdo Červenka, Salomon Konforti; po 30.— Sida Attias; po 20.— Hajim Kamelin, O. Koen, N. Koen, N. Weigner, Schurtz, Hoffegger, P. Šotrić, Warasz Hans, 10.— Altarac Isak, Altarac Leon, po 5.— N. N.

u Doboju: po 240.—, Izak Kampos, po 200.— David L. Pesah, Dr. J. Grünberg, Sussmann, po K 190.— Dr. Kuckenstein, po 100.— Altarac jevr. bogoštovna općina, Josef Hajon, David A. Hajon, po 60.— Griess, Šandor Strassberger, Jakob Gaon, po 80.— Julius Armidi, po 50.— Josef Wieroch, Albahari, Abelsberg, J. Levi, J. Pesah, S. Buchhalter, Ignaz Bien, po 40.— Izak Richter, I. Ka biljo, Izak Levi, Angelus, po 20.— Eleazar, po 10.— J. Attias.

u Požezi: po 500.— Löwy Leopold, po 400.— Marko Mautner po 250.— Mavro Haas, po 200.— Hugo Adler, Ignatz Kohn, Adolf Schorch, po 300.— Samuel Spitzer, po 120.— Josip Adler, Šarika Adler, po 100.— Viktor Kohn, Milan Haas, Otto Adler, A. Fischer i drug. Braća Kohn, Jakob Geršković, Julio Frim, Rudolf Pollak, Bernhard Bauer, Leo Steiner, Adolf Schmidt, Viktor Schmidt, po 60.— Kamilo Goranić, po 50.— Rosalija Eisner, Robert Bienenfeld, Jakob Schillinger, po 40.— Samuel Krauss i drug. Izak Arnold, po K 30.— Samuel Weiss stariji, Žiga Gerstmann, po 30.— Samuel Fischer, Milan Bienenfeld, N. Vesel, Adolf Hoffer, Jakob Roth, Olga Pollak, Milan Sterk, Milan Bachrach, po 10.— Oskar Sonnenschein, Leo Davidović, Marko Grünberger, Albert Schillinger, Rudolf Pollak, Ferdinand Stein.

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo
Jelačićev trg 4. - **ZAGREB** - Jelačićev trg 4
Podružnice: Koprivnica, Ruma.
Dionička glavica K 5.000.000 — Pričuve K 2.000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE. FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne papire, daje predujmove na vrijednosne papire kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke, proti gubitku na tečaju.

Umjetničko nakladni zavod

Vlastita konfekcija
papira i
tvornica
listovnih omota

Veletrovinna papira,
pisaceg pribora i
razglednica

Zagreb, Merkur Ilica 31

Brzjavni: Papmerkur. Telefon 17-95

Prva jugoslavenska tvornica

dječjih kolica

! POKUĆTVO !

iz bambusove, peddigove i španjolske trske, te pletenje košara

Izrađuje sve vrste dječjih kolica najnovije konstrukcije; kolica za lutke, pleteno pokućstvo i galanterijsku robu, kao i sve vrste putnih, ručnih i ostalih košara u vrlo ukusnoj izradbi.

Cijene umjerene. . . . Svaka količina otprema se odmah.
BRZOJAVI:
Braća Hartenstein, Derventa, (Bosna) „BRAHA“ — DERVENTA

VREĆE

iz jute, tekstilna i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za

brašno, posije, ugalj itd. dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

VRHOČEVA JULICA 13 — ZAGREB — TELEFON BRO 19-85

Kupujemo

sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu

Zavod za posudjivanje nepromočivih ponjava

Centralna Eskomptna i Mjenjačna Banka, d. d.

Ilica 26.

ZAGREB

Ilica 26.

Brzjavni naslov:
Brodhanka

Telefon: { ravnateljstvo 8-78
blagajna 15-30

Pričuve preko K 45.000.000 —

Dionička glavica K 50.000.000 —

Podružnice: Brod na Savi

Ulošci preko K 20.000.000 —

Podružnice: Osijek, Djakovo

Prima ULOŠKE na knjižice i u tekućem računu uz najbolji kamatnjak. Novi ulošci vraćaju se odmah bez otkaza. — Daje MJEMBENE I KONTOKORENTNE VJERESIJE, finansira trgovačke i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete. — Obavlja sve BURZOVNE POSLOVE, kupuje i prodaje devize, valute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno. — Prodaje uz dnevni tečaj doznake, isplate i akreditive na sva mjesta u inozemstvu, a naročito na WIEN i PRAG.